

I. **A Magyar Allergológiai -és Klinikai Immunológiai Társaság (MAKIT) szakmai állásfoglalása COVID vakcináció és anafilaxia témakörében (2020 dec.23-i állapot)**

A COVID -19 vírus-pandémia kapcsán az aktív immunizálások világszerte megkezdődtek, immár több százezer ember részesült COVID-19 vírus elleni védőoltásban. Túlnyomó többségüknél semmiféle komolyabb allergiás mellékhatást nem regisztráltak az oltás kapcsán. Elvértve tapasztaltak néhány -de ott sem minden esetben megerősített- anafilaxiás reakciót (USA, Egyesült Királyság) és szakmai ajánlások születtek (1,2). Mivel mai tudásunk szerint a védőoltások jelentik a fertőző betegségek, köztük a COVID-19 világjárvány terjedésének leghatékonyabb megelőzési módját, ezért Társaságunk lényegesnek tartja a COVID-19 vakcináció és anafilaxia témakörében felmerülő kérdések tisztázását.

Ennek kapcsán a Magyar Allergológiai -és Klinikai Immunológiai Társaság (MAKIT) a következő szakmai állásfoglalást teszi közzé:

A valódi anafilaxia egy igen- igen ritkán előforduló súlyos, életet veszélyeztető allergiás reakció. A védőoltásban részesülők túlnyomó többsége soha nem szenved el anafilaxiát, nemzetközi adatok szerint 1 millió vakcinációra mindössze 1,3 anafilaxiás eset jut (3, 4).

Minden oltóhelynek – oltópontnak – fel kell készülnie arra, hogy el tudja látni az esetleges anafilaxiás reakciót.

Védőoltások szempontjából az anafilaxiára veszélyeztetettek kisszámú kockázati csoportjába elsődlegesen azok az egyének tartoznak, *akik az oltásra alkalmazott vakcina valamelyik komponensére előzetesen már mutattak (főként korábbi oltások kapcsán) orvos által igazolt súlyos allergiás reakciót.*

Az ilyen egyének oltása ellenjavallt az adott, igazoltan súlyos allergiás reakciót okozó komponenst tartalmazó oltóanyaggal! Ilyen komponenst *nem* tartalmazó oltóanyaggal azonban ők is különösebb kockázat nélkül olthatók.

Ellenjavallt továbbá azon egyének újraoltása (emlékeztető oltása) COVID-19 oltóanyaggal, akiknél az első COVID-19 oltás kapcsán anafilaxiás reakció lépett fel.

Más típusú allergiák illetve asztma *nem* számítanak oltási ellenjavallatnak COVID-19 vakcináció kapcsán, de előre jelezni kell azokat az oltást végző személyzetnek!

Az egyéb, nem allergiás eredetű immunológiai betegségek vonatkozásában gyakorlati kérdésként felmerülhet az *immunhiányos és autoimmun betegségben* szenvedők oltásának kérdésköre. *Általánosságban irányadó szempont, hogy ilyen alapterbetegség nem ellenjavallata védőoltásnak így a COVID-19 vakcinációnak sem.* Az ilyen típusú betegségekben érintett egyének egyedi elbírálása azonban javasolt. Immunhiányos egyének például élő kórokozót tartalmazó vakcinával nem olthatók.

Minden esetben fontos figyelembe venni az adott vakcina alkalmazási előírásában szereplő, idevágó ajánlásokat!

II. Kiegészítés egészségügyi szakemberek számára

A védőoltások beadásakor mindig kéznél kell lennie az anafilaxia kezelésére szolgáló protokollnak és az anafilaxia ellátására alkalmas gyógyszereknek/eszközöknek.

Anafilaxia esetén annak kezelését azonnal meg kell kezdeni, felnőttek (16 éven felüliek) esetén 0,5 mg intramuszkuláris adrenalin, korai segítségkéréssel és szükség esetén további 5 percenként adott i.m. adrenalin.

50 kg alatti testsúlyúaknál az i.m. adrenalin egyszeri adagja: 0,01 mg/testsúlykilogramm. 50 kg felett az i.m. adrenalin egyszeri adagja nem haladhatja meg a 0,5 mg-ot. (A Tonogén ampulla 0,5 ml-e 0,5 mg adrenalint tartalmaz)

Az immunizáló személyzetnek képesnek kell lenni az anafilaxiás reakció felismerésére.

Az anafilaxiás reakció felismerését **az 1. táblázatban**, az anafilaxia elkülönítését vasovagalis reflexről **a 2. táblázatban** összefoglaltak segítik.

A vakcinációban részt vevő egészségügyi személyzetnek a fentiek mellett természetesen ismerniük kell az életjelenségeket nem mutató betegek általános újraélesztésének technikáit is. Ezzel kapcsolatosan a reanimációs szakkönyvekre utalunk.

Referenciák

1. <https://www.gov.uk/government/news/confirmation-of-guidance-to-vaccination-centres-on-managing-allergic-reactions-following-covid-19-vaccination-with-the-pfizer-biontech-vaccine>
2. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/safety/allergic-reaction.html>
3. McNeil MM, Weintraub ES, Duffy J, et al. Risk of anaphylaxis after vaccination in children and adults. *J Allergy Clin Immunol.* 2016;137:868-878.
4. Nilsson L, Brockow K, Alm J, et al. Vaccination and allergy: EAACI position paper, practical aspects. *Pediatr Allergy Immunol.* 2017;28(7):628-640.

A MAKIT állásfoglalás a 2020. december 23-i ismeretek alapján készült.

A szakmai anyagot állásfoglalásra előkészítette: Dr. Réthy Lajos Attila

Felkért vakcinációs szakértő: Dr. Mészner Zsófia

1. táblázat

Anafilaxia valószínűsíthető a következő esetekben /WAO- EAACI - UpToDate:

I. Akut, néhány perc vagy óra alatt kialakuló bőr-és/vagy nyálkahártya-reakció, (pl. generalizált csalánkiütés, bőrkirulás/ viszketés, ajak-, nyelv-, uvula duzzanata)

+ minimum 1 alábbiak közül:

A : Légzési zavar (pl. dyspnoe, asztmás jellegű nehézlégzés, stridor, hipoxia)

B : Keringési zavar (hipotenzió, kollapszus)

VAGY

II . Valószínűsíthető allergén- expozíció után : ≥ 2 tünet alábbiakból (percek- órákon belül)

A : Bőr- és/vagy nyálkahártya reakció (pl. generalizált csalánkiütés, bőrkirulás/ viszketés, ajak-, nyelv-, uvula duzzanata)

B : Légzési zavar (pl. dyspnoe, (asztmás) nehézlégzés, stridor, hipoxia)

C : Keringési zavar (hipotenzió, kollapszus)

D : Ktartó gastrointesztinális tünetek (pl.: erős hasfájás, ismétlődő hányás)

VAGY

III . Ismert allergén- expozíció utáni vérnyomáscsökkenés

A : Csecsemő és gyermek : alacsony szisztolés vérnyomás vagy >30 %-os szisztolés vérnyomáscsökkenés.

B : Felnőtt : Szisztolés vérnyomás < 90 Hgmm vagy >30 % szisztolés vérnyomáscsökkenés.

Az alacsony szisztolés vérnyomás kritériuma gyermekkorban:

1-12 hónap < 70 Hgmm

1-10 év < 70 Hgmm + (2x életkor évben)

10- 17 év < 90 Hgmm

2.táblázat Az anafilaxia és a vasovagalis reflex elkülönítése vakcináció kapcsán.

Nilsson L, Brockow K, Alm J, et al. Vaccination and allergy: EAACI position paper, practical aspects. *Pediatr Allergy Immunol.* 2017;28(7):628-640. doi:10.1111/pai.12762 alapján

Lehetséges vezető tünetek	anafilaxia	vasovagalis reflex
Tünetek kezdete	minimum percek múlva, de inkább 30 percen belül.	injekció előtt/ alatt vagy röviden utána jelentkezhet
Légzés	stridor, sípolás, asztma	hiperventilláció vagy normál légzés
Keringés	Anafilaxia: tachikardia, hypotenzió	Bradikardia, önlimitáló hypotenzió
Gyomor-bél traktus vezető tünet	Főként hasi görcsök	inkább hányinger, hányás
Idegrendszer	Tudatzavar vagy eszméletvesztés, utóbbi nem javul gyorsan fektetésre	Kollapszus, önlimitáló eszméletvesztés, gyorsan múlik fektetésre